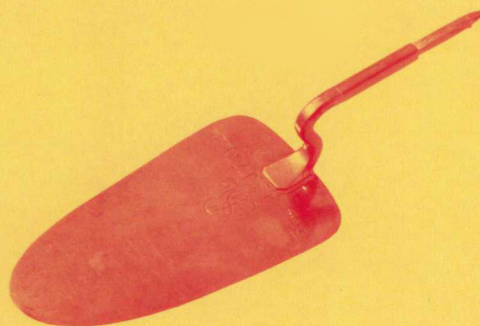

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
DAWNIEJ INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ PAN

KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
DAWNIEJ INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ PAN

KWARTALNIK
HISTORII KULTURY
MATERIALNEJ

ROK LXI

WARSZAWA 2013

NR 4

REDAKCJA I KOMITET REDAKCYJNY

Redaktor — Andrzej Klonder

Zastępcy Redaktora — Elżbieta Mazur, Martyna Milewska
Sekretarze Redakcji — Magdalena Bis, Ludmiła Paderewska

Członkowie Komitetu — Maria Bogucka, Jarosław Dumanowski,
Andrzej Janeczek, Leszek Kajzer, Jan Klápště,
Elżbieta Kowalczyk-Heyman, Jerzy Kowalczyk,
Jerzy Kruppé, Maria Nietyksza, Raimo Pullat,
Janusz Sztetyło, Wojciech Szymański,
Andrzej Wyrobisz

Adres Redakcji:

00-140 Warszawa, Al. Solidarności 105

<http://www.iaepan.edu.pl/czasopisma/kwartalnik/index.html>

e-mail: kwartalnik@iaepan.edu.pl

tel. 22 620 28 81 w. 146

Skład i łamanie:

Krzysztof Anuszewski, tel. 22 629 44 78

Druk i oprawa:

„Partner Poligrafia” drukarnia cyfrowa

15-703 Białystok, ul. Zwycięstwa 10

tel./fax 85 653 78 04; <http://www.druk-24h.com.pl>

Nakład 500 egz. Arkuszy wydawniczych 10,5. Papier offset 80 g.

Oddano do składania w maju 2014 r., druk ukończono
w czerwcu 2014 r.

SOMMAIRE

ÉTUDES ET MATÉRIAUX

Katarzyna Krupska, Les plus anciens objets votifs en argent conservés en Pologne	515
Lech Marek, Wojciech Bis, Les éléments de l'armement défensif provenant de l'arsenal du roi à Tykocin, datant de la deuxième moitié du XVI ^e -début du XVII ^e siècle	529
Ryszard Mączynski, Les dinandiers varsoviens aux temps du roi Stanislas Auguste Poniatowski	561
Piotr Szkutnik, L'abbé et la ménagère. « L'entente indécente » à la cure au XIX ^e siècle (exemples choisis des environs de Piotrków)	581
Marju Kõivupu, Les âmes reposent dans les arbres. Les arbres-croix dans le paysage de la région sud-est de l'Estonie	591

COMMUNIQUES SCIENTIFIQUES

Paulina Romanowicz, Moulin à vent – jouet du XIX ^e siècle provenant des fouilles archéologiques à Gdańsk	603
Michał Myśliński, Les relieurs de Cracovie au XIX ^e siècle à la lumière des documents de leur corps de métier	611

CRITIQUES ET ARTICLES CRITIQUES	619
voir sommaire polonais	

CHRONIQUE SCIENTIFIQUE

Janusz Kuczyński (15 I 1930–9 I 2014) — Leszek Kajzer	653
« Les armes en tant que miroir de l'époque. Andrzej Nadolski — ses accomplissements et inspirations dans la science des armes ». XII ^e Colloque international au sujet des armes, Łódź, les 21-22 novembre 2013 — Piotr Strzyż	657

CONTENTS

STUDIES AND MATERIALS

Katarzyna Krupska, The oldest silver votive offerings preserved in Poland . . .	515
Lech Marek, Wojciech Bis, Pieces of armour from the royal armoury in Tykocin from the second half of the 16 th and the early 17 th c.	529
Ryszard Mączyński, Warsaw brass-makers in the Enlightenment period	561
Piotr Szkutnik, The priest and his housekeeper. “Indecent understandings” in the nineteenth-century presbyteries (selected examples from the region of Piotrków)	581
Marju Kõivupu, Souls rest in trees. Cross-trees in South-Estonian landscape . .	591

COMMUNIQUES

Paulina Romanowicz, A nineteenth-century toy windmill excavated in Gdańsk	603
Michał Myśliński, Nineteenth-century Cracow bookbinders in the light of guild records	611

REVIEWS AND REVIEW ARTICLES	619
see Polish contents	

CHRONICLE

Janusz Kuczyński (15. 01.1930–9. 01. 2014) — Leszek Kajzer	653
“Weapons as a reflection of their times. Andrzej Nadolski’s inspirations and achievements in research on arms”, the 12 th International Colloquium of Arms Researchers, Łódź, 21–22 November 2013 — Piotr Strzyż	657

SPIS TREŚCI

STUDIA I MATERIAŁY

Katarzyna Krupska, Najstarsze zachowane srebrne wota w Polsce	515
Lech Marek, Wojciech Bis, Elementy uzbrojenia ochronnego z królewskiego arsenału w Tykocinie z drugiej połowy XVI–początku XVII w.	529
Ryszard Mączyński, Mosiężnicy warszawscy w czasach stanisławowskich . . .	561
Piotr Szkutnik, Ksiądz i gospodyni. „Nieprzyzwoite porozumienie” w dziewiętnastowiecznej plebanii (wybrane przykłady z terenu oficjalatu piotrkowskiego) . . .	581
Marju Kõivupu, Dusze spoczywają w drzewach. Drzewa-krzyże w krajobrazie południowo-wschodniej Estonii	591

KOMUNIKATY NAUKOWE

Paulina Romanowicz, Dziewiętnastowieczny wiatrak-zabawka z badań archeologicznych w Gdańsku	603
Michał Myśliński, Introligatorzy krakowscy w wieku XIX w świetle dokumentów cechowych	611

RECENZJE I ARTYKUŁY RECENZYJNE

Kultura funeralna ziemi wschowskiej, red. P. Klint, M. Małkus, K. Szymańska — Emilia Karpacz	619
Leszek Kajzer, Czy historycy architektury powinni badać zamki? Uwagi na marginesie pracy Piotra A. Zaniewskiego <i>Zamki Kazimierza Wielkiego</i>	627
Andrzej Klonder, Listy przydatne poznaniu codzienności. Uwagi na marginesie Jerzego Dygdały edycji korespondencji urzędników radziwiłłowskich z doby bezkrólewia 1733–1734	644

KRONIKA NAUKOWA

Janusz Kuczyński (15 I 1930 – 9 I 2014) — Leszek Kajzer	653
„Broń zwierciadłem epoki. Andrzeja Nadolskiego bronioznawcze dokonania i inspiracje”, XII Międzynarodowe Kolokwium Bronioznawcze, Łódź, 21–22 listopada 2013 r. — Piotr Strzyż	657

WYDAWNICTWO INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII POLSKIEJ AKADEMII NAUK

* MONOGRAFIE

* CZASOPISMA

- * ARCHEOLOGIA
- * ARCHEOLOGIA POLONA
- * ARCHEOLOGIA POLSKI
- * ETNOGRAFIA POLONA
- * ETNOGRAFIA POLSKI
- * FASCICULI ARCHAEOLOGIAE HISTORICAE
- * JOURNAL OF URBAN ETHNOLOGY
- * KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ
- * PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY
- * RATOWNICZE BADANIA ARCHEOLOGICZNE
- * SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE

* SERIE WYDAWNICZE

- * ARCHEOLOGICZNE ZESZYTY AUTOSTRADOWE
- * COLLECTIO ARCHAEOLOGICA, HISTORICA ET ETHNOLOGICA
- * INTERDISCIPLINARY MEDIEVAL STUDIES
- * KATALOG ZABYTEKÓW BUDOWNICTWA PRZEMYSŁOWEGO W POLSCE
- * ORIGINES POLONORUM
- * POLSKIE BADANIA ARCHEOLOGICZNE
- * SPOTKANIA BYTOMSKIE
- * VIA ARCHAEOLOGICA
- * VIA ARCHAEOLOGICA POSNANIENSIS

Pełna oferta wydawnicza jest dostępna na: www.iaepan.edu.pl
Zapraszamy do naszej księgarni czynnej Pon.–Pt. 11.00–19.00
Instytut Archeologii i Etnologii PAN Al. Solidarności 105; 00-140 Warszawa
www.iaepan.edu.pl; bookshop@iaepan.edu.pl; tel. +48 22 620 2882 w. 114